

Svínoy. Bylingurin úti á Bø er fremstur. Húsin hjá Onnu Katrinu og Jósupi stóðu niðanfyrir húsin hjá Rasmusi úti á Bø, sum eru fremst á myndini.

vera, at tað var annað ættligt samband ímillum tey har Heim og H. N. Jacobsen bókbíndara. Tey vóru trýmenningar, familjan í Svínoy helt til hjá næstrafólkinum (tað vóru trimenningar mettr at vera), tá tey vóru í Havni, og tey kunnu hava fingið í lag, at drongurin kom norður til Svínoy.

Pápi Jósup, Tummas, er í Havni í 1880, men í 1890 er hann burtur.

Mamma Annu Katrinu doyði og børnini fóru út
Liggja í Kelduhúsinum og Sígga, kona hansara, finga seks døtrar. Anna Katrinu var elst, og hinar vóru Cathrina Sofia, sum í 1888 giftist við Jógvan Hansen í Eidsvík á Viðareidi, Anna Sofia, sum í 1890 giftist við Pól Jóhannes Johannesen í Horni í Klaksvík, Birgitta Johanna, sum í 1891 giftist við Jústinusi Danielsen niðri í Tüvu í Svínoy, Sunneva giftist í 1893 við Søren Pram á Kirkju, og Maria doyði sum 11 ára gomul.

Flairi av gentunum vórðu settar út, tá mamma teirra, sum var 42 ára gomul, doyði í 1872. Tá var Anna Katrinu 11 ára gomul, og hon varð send til Svínoy, haðani mamman var ættað. Og soleiðis bar tað til, at gentan úr Hattarvík og drongurin úr Havni komu at tæna í sama húsi.

14. desember í 1861 giftust tey bæði í Viðareidis kirkju, og tá høvdu tey fingið eini hús upp at standa úti á Bø. Tað er einki at ívast í, at tey har Heim hava hjálpt teimum at fáa húsin upp.

Lívins upphald

Ognarleys hevdur ikki nógv at velja í tá í tíðini. Tey vóru fegin, at tey høvdu so frægt til dagin og vegin, at tað var hugsningur um at fáa sær tak yvir høvdið og at hungurin varð hildin frá durunum. Jósup fekk eitt

gerðið uppi á Hamrinum omanfyri bylingin úti á Bø, og tað gjørdi, at tey kundu velja epli. Lendið var grýtt, og jarðarteigurin hevur neyvan borið seyð tey nógvu fyrstu árin, men tað hevur verið ófatuligt, hvussu lítið fólk tá í tíðini kundu klára seg við.

Longu áðrenn einahandilin varð tikið av, var sála av útróðarfiski vordin týðningarmikið íkast til lívsupphaldið hjá færoyingum, sum annars høvdu gjørt lítið við at brúka fiskiríkið, ið svam rundan um teir, til meiri enn tað, teir sjálvir kundu fáa nýttu burtúr heima við hús.

Svínoyingar vóru frammarlaga í útróðri. Robert Jacobsen, sáli, hevði á orði, at sambært kanningar, sum hann hevði gjørt, so kom tað eitt skifti meiri av útróðarfiski upp á land í Svínoy, enn tað kom í nakrari aðrari bygd í Norðoyggjum.

At útróðurin var so góður mundi vera orsøkin til, at svínoyingar ikki vóru ímillum teir fyrstu, sum fóru burtur, eftir at skipsfiskiskapurin tók seg upp seinasta fjórðingin av síðstu öld. Tað sigst, at Jógvan bóndi, sum hann var kallaður, var tann fyrsti skipsmaðurin úr Svínoy. Hann fór undan aldarskiftinum til skips við Jens í Dali.

Bátarnir

Jósup var útróðarmaður burturav, eftir at hann og Anna Katrinu vóru gingin saman í hjúnarlagi. Hann róði út við teimum har Heim, og onkuntið um sumrarar róði hann saman við Dániali niðri í Tüvu.

Í 1890 finga svínoyingar

8-mannafarið Samognina (skrættur í 1891). Símun úti á Oyri smíðaði bátin, og teir, sum áttu hann, vóru teir har Heim, sum áttu tveir sessir, Óla Hans áttu tveir sessir, gamli Jens áttu tveir sessir og Jósup og Ólavur Norði áttu hvør sín sess. Samognin stóð í neystinum á Eiðinum, og teir róðu norður á hav við honum.

Í tjugunum finga teir sær eitt nýtt 8-mannafar. Tann báturin varð nevndur Mjølneir. Tað var Pól Jóhannes í Gulaksstovu, sum smíðaði teimum henda bátin. Tey har Heim áttu tveir sessir, og tað vóru vanliga Rasmus og Hans Petur, sum mannaðu teir. Tey hjá Óla Hansi áttu tveir sessir, og tað vóru vanliga Julius og Óli, sum mannaðu teir. Teir úti í Váli áttu trýggjar sessir. Gamli Hanus úti í Váli átti ein, og brøðurnir Sofus og Jóannes úti á Váli áttu hvør sín sess.

Mjølneir stóð heimanfyri, men hann var ikki serliga nógv brúktur, áðrenn tíðin at rógva til útróðrar var liðug, og maskinbátarnir løystu gomlu árabátarnar av.

Jósup var altíð formaður. Tað verður sagt um hann, at hann hevði sera gott skil á veðri og streymi, og tað lá væl fyrri hjá honum at fáa fisk. Hann var stórur og sterkur, og tað er tiltikið, at hann hevði góða songrødd. Teir sungu á vegg til og av útróðri, og berandi røddin hjá Jósupi hoyrdist langan vegg.

Undir seinna krígunum finga eftirkomarar hjá onkrum av teimum omanfyri nevndu sær ein maskinbát. Talan var um ein røðrabát – eitt seks mannafar – sum Símun Poulsen, Símun hjá

Póli, hevði smíðað. Báturin æt Órmurin Langi, og Jóhan Kirke í Fugloy setti uppá hann. Tilfarið var úr reka-vidi, og teir settu ein Perfekt motor í hann. Motorin, sum var tveir ella kanska tveir og ein hálvan hest til støddar, høvdu teir fingið úr einum fyramannafari, sum Kaj Thomassen átti. Hesin báturin kallaðist Hemarin.

Teir, sum áttu henda bátin, vóru Kaj Thomassen, Hanus úti á Váli, Jóan Pauli, sonur hansara, Karsten úti á Bø og Jákup á Rökini ella Jákup hjá Konkordiu, sum hann eisini varð nevndur. Teir mistu bátin tiltika illveðursdagin í februar í 1943, tá deksbáturin Nekkur tók fleiri manningar upp á bátum úr Svínoy, sum høvdu verið á útróðri henda dagin. Í staðin fyrri Ormin Langa fekk manningin ein skipsbát til vega frá Jóan Jakku á Viðareidi. Í honum var ein fyra hesta Soli motorur.

Fiskakeyparar

Í Svínoy er tviðrót. Tað eru góð og høglig útróðarmið, sum tað er skjótt at koma til bæði frá Eiðinum og frá víkini.

At fleiri bátsmanningar róðu út og at nógvur fiskur kom upp á land hevði m. a. við sær, at tað var stórur hugur at fáast við handel og at taka ímóti fiski.

Fyrsti maður, sum fekk sær handel í Svínoy, eftir at einahandilin var avtikin í 1856, mundi vera Símun í Gulaksstovu. Miðlinga Símun, sum hann eisini varð nevndur, stendur í fólkateljingini í 1880 at vera 63 ára gamal og at vera handelsmaður (harafturat var hann eisini ólærdur lærari).

Hann gekk burtur á vegg úr Bøðoyarvík og til Svínoy 25. september í 1884.

Dávur Syderbø var ættadur úr Kunoy, og hann kom í 1870unum út til Svínoy sum fyrstodumaður fyrri úthandlinum, sum Jóan Petur á Stongunum hevði úti á Váli. Har tóku teir ímóti útróðarfiski.

Dávur flutti umleið 1885 til Klaksvíkar, og Símun Júst Jacobsen av Húsum, sum akkurát tá hevði tikið lærarapróg, kom út til Svínoy at standa fyrri handlinum. Tað gjørdi hann til 1913, umframt at hann eisini var lærari frá 1903 og til 1913.

Í 1870 vóru 120 fólk í Svínoy, í 1890 vóru 124, í 1901 vóru 165, í 1911 187, í 1921 204, og tað var hægst í 1925 og í 1935, tá 214 fólk búðu í Svínoy. At fólkatalið vaks so nógv síðst í hinari öldini og fyrst í hesi öldini komst av góðu umstøðunum at driva útróður av plássinum, og tað sást m. a. aftur í handilsslívinum. Umframt omanfyri nevndu handlar komu um árundraskiftið fleiri handlar, og tað var felags fyrri teir allar, at teir tóku ímóti útróðarfiski.

Rasmus Olsen úti á Bø fór at handla, og í 1898 var handilin liðugt bygdur heim í bygdini. Sonur hansara Mikjal Olsen yvirtók handlin, og seinni flutti hann heim og búsettist undir somu lon, sum handilin var.

Húsin, har Óla Hans Frammi í Garði hevði handil, vóru liðug í 1899, og tað var um hetta mundið, at hann fór at handla. Jógvan Justinussen ella Jógvan uppi í Húsi, sum hann var

nevndur, fór at handla í 1916. Teir tóku allir ímóti fiski frá útróðarmonnum.

Náddu dustsins árum

Kona Jósup, Anna Katrinu var ein lítill og blíðsniðað kona. Tað sæst eisini á myndini, sum tað hevur eydnast at funnið av henni. Luturin hjá henni var tann sami, sum hann var hjá øllum øðrum færoyskum kvinnum. Hon tók sær av húsarhaldinum, og har var nóg mikið at takast við. Tey áttu sjei børn, og tað mesta av tí, sum skuldi til í einm húsarhaldi, skuldu tey sjálvi syrgja fyri.

Jósup Niclasen, traðarmaður og útróðarmaður, doyði í 1930, og tá var hann 70 ára gamal. Tað hevur ikki eydnast at finna nakra mynd av honum. Tað verður sagt, at hann, sum so mangur annar í hansara tíð, dámdi ikki at verða fotograferaður.

Eftir at Jósup var deyður, var Anna Katrinu nógv hjá dóttirini, Biritu. Hon plagdi at vera úti á Bø um dagarnar, men hon lá ongantið nátt har úti. Á vári í 1938 fekk hon eina heilabløðing, sum hon doyði av hetta sama várið. Tá var hon 77 ára gomul. Húsin stóðu uppi nakad eftir hetta, men undir krígunum tók Óla Jákup millum Garðarnar, sum var ein av versynunum, húsin niður. Tað mundi ikki vera nógv tilfar í húsum, sum hon doyði til nakra nýttu, men stórviðurin kundi tað kanska bera til at brúka til okkurt.

Anna Katrinu og Jósup finga sjei børn, og komandi leygarðag skulu vit siga eitt sindur um, hvørji tey vóru og hvussu tey baldust á lívins havi.